Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 23 §:n muuttaminen (HE 38/2025 vp.)

Sisäministeriön pelastusosasto
5.6.2025
Johtava asiantuntija Linda Viitala

Lausuntopalaute

1. Lainsäädäntömuutosta (23 §) koskeva palaute
2. Pelastustoimen tehtävien rahoitusmallia koskeva palaute
3. Valtioneuvoston asetuksella säädettäviä asioita koskeva palaute
4. Lausuntokierroksella ollutta HE-luonnosta koskeva palaute

Rahoituslain 23 §:ään esitetyt muutokset

- Riskiluokkaan I ja II kuuluvien ruutujen painokertoimesta säädettäisiin lain tasolla
  LAUSUNTO: Ei pitäisi siirtää lakiin ennen kuin nykyisten painokerrointen oikeellisuus on tarkistettu.

  VASTINE: Painokertoimia koskevien perusteiden on tarkoituksenmukaista olla parlamentaarisen päätöksenteon alaisia.

- Säännöksestä poistettaisiin viittaus tapahtuneisiin onnettomuuksiin
  LAUSUNTO: Onnettomuustilastoinnin avulla voidaan hyvin ennakoida tuleviakin onnettomuuksia.
  LAUSUNTO: Sisäministeriön antama toimintavalmiuden suunnitteluohje voi vaatia onnettomuushistorian takia korkeamman riskialueen toimintavalmiutta, mutta rahoitus tulisi alemman riskiluokan mukaisesti.

  VASTINE: Toimintavalmiuden suunnittelussa käytettävä riskiruutuaineisto on vain yksi työkalu palveluiden kohdentamiseen. Toimintavalmiuden suunnittelussa tulee huomioida paljon muitakin sellaisia asioita, jotka eivät näy rahoituksessa kuin onnettomuushistoria.

Rahoituslain 23 §:ään esitetyt muutokset

- Riskikohteen tai harjoitetun toiminnan huomioiminen kokonaisuutena siten, että kohde tai toiminta nostaisi vain yhden ruudun painokerrointa

  LAUSUNTO: Esitetystä muutoksesta seuraa, että rahoitusmallin kautta tuleva rahoitus jää minimaaliseksi. Maantieteellinen laajuus vaikuttaa huomattavasti palvelun järjestämisen kustannuksiin ja yhden yhtäläisen painokertoimen määrittäminen on kustannusvastaavuuden näkökulmasta alueiden yhdenvertaisuutta loukkaava.

  VASTINE: Esityksen mukaan riskikohteille/toiminnalle, jotka huomioitaisiin jatkossa vain yhden ruudun painokerrointa nostaen, voitaisiin asetuksella säätää eri painokertoimia (1-5). Riskikohteille/toiminnalle määriteltävät painokertoimet olisivat alueiden kannalta paljon yhdenvertaisempi tapa määritellä rahoituksen perusteita kuin kohteen/toiminnan maantieteellinen ulottuvuus.

Pelastustoimen tehtävien rahoitusmallia koskeva palaute

LAUSUNNOISTA:

- Riskiruutuihin perustuva riskikerroin painottaa tiiviisti rakennettuja kaupunkitaajamia, eivätkä harva-alueen ruudut voi nousta I-II riskiluokkaan, vaikka niissä olisi runsaasti todellista onnettomuushistoriaa tai merkittäviä riskejä.
- Muutos tulee siirtämään pelastustoimen rahoitusta harvaan asuilta hyvinvointialueilta niille hyvinvointialueille, joilla on taajamiin sijoittuvia riskikohteita. Muutosta tulisi rahoituslaissa kompensoida pienentämällä asukasperusteisen rahoituksen painoarvoa ja vastaavasti lisäämällä asukastiheyden painoarvoa.
- Riskiluokkaan III kuuluvan riskiruudun painokertoimen tulisi olla vähintään 0,5.

VASTINE: Harva-alueiden haasteet pelastustoimen laskennallisen rahoituksen osalta on tunnistettu. Harva-alueiden haasteet on pyritty ratkaisemaan asukastiheyskertoimella. Asukastiheyttä koskevan prosentin muuttaminen edellyttää tutkimusta. Painokerroin 0,5 ei ratkaisisi ongelmaa.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäviä asioita koskeva palaute

LAUSUNNOISTA:

- Rahoitusmalli huomioi ruutuja, joissa sijaitsee matkailun kannalta merkittävä riskikohde (kuten kansallispuisto).
- Riskikohteiden joukossa ole huomioitu raja- ja merivartiokoulun aluetta, Maasotakoulua.
- Rahoituksessa ei huomioida liikenneonnettomuustehtäviä.

- Matkailutoiminta, jossa vuodepaikkoja on 800, ei kata riittävästi todellista matkailutoimintaa.
- Öljy-ja aluskemikaalivahinkoihin liittyvän kohonneen riskin osalta tulisi huomioida erityisesti mantereen ja saarien yhteenlaskettu rantaviiva.

VASTINE: Asetuksen valmistelu on jatkunut ja asetus on tarkoitus laittaa vielä erikseen lausuntokierrokselle.
Sisäministeriössä on käynnissä tutkimushanke, jonka tulosten perusteella on mahdollista arvioida tarkemmin, mitä tekijöitä pelastustoimen riskikertoimen laskennassa tulisi huomioida.

Lausuntokierroksella ollutta HE-luonnosta koskeva palaute

- Osassa lausunnoista todettiin, ettei esitykseen sisältyvistä rahoituksen muutoksista ole laadittu vaikutusarvioita/laskelmia.

  VASTINE: Lausuntokierroksella olleessa HE-luonnoksessa rahoituslain 23 §:ään esitettyä muutosta koskeva vaikutusten arviointi oli kuvattu sanallisesti, mutta luonnoksesta puuttuivat hyvinvointialuekohtaiset laskelmat. Laskelmien puutteesta huolimatta esitettyä muutosta oli mahdollista arvioida yleisellä ja periaatteellisella tasolla.

  Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä hyvinvointialuekohtaiset laskelmat ovat mukana.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi